

Ομιλία κατά τον Μέγα Αρχιερατικό Εσπερινό του Σαββάτου της Α΄ εβδομάδος των Νηστειών (8/3/2025) στο Καθολικό της Ιεράς Νέας Μονής της Χίου.

Ο Χριστιανισμός ιδιαίτερα τους πρώτους αιώνες και μέχρι το τέλος των διωγμών χρησιμοποιούσε απλά σύμβολα και συμβολικές παραστάσεις, τα οποία συνδέονταν αναγωγικά με θεμελιώδεις διδασκαλίες της χριστιανικής πίστεως.

Τον Γ΄ αιώνα η Εκκλησία είχε ήδη αρχίσει να υιοθετεί την ιδέα της εξεικονίσεως του προσώπου του Χριστού.

Κατά τον Δ΄ αιώνα οι ιερές εικόνες εισήχθησαν όχι μόνο στους ναούς, αλλά και στις οικίες πολλών χριστιανών, επιβλήθηκαν δε τελικώς στην εκκλησιαστική συνείδηση.

Με την επίλυση του δογματικού ζητήματος της ενώσεως των δύο εν Χριστώ φύσεων θεμελιώθηκε σαφέστερα η θεολογία των ι. εικόνων και η προβολή της δυνατότητας ακτινοβολίας του θείου επί των δημιουργημάτων.

Ο Μέγας Βασίλειος ομολογεί την τιμή και προσκύνηση των εικόνων¹, ενώ ο άγιος Νείλος τονίζει τον διδακτικό τους χαρακτήρα. Ο Λεόντιος Νεαπόλεως Κύπρου ανέπτυξε τη θέση της Εκκλησίας έναντι των ιερών εικόνων. Τις θέσεις του αξιοποίησε και ο υπέρμαχος της τιμής των εικόνων άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός.

Στους αρνητές του Χριστολογικού δόγματος αιρετικούς, με την αρνητική στάση έναντι των ιερών εικόνων, βλέπουμε προδρομικές εικονομαχικές τάσεις.

Λίγο πριν την έκρηξη των εικονομαχικών ερίδων διαπιστώνονταν υπερβολές στους πιστούς της Κωνσταντινουπόλεως. Πολλές φορές η τιμή των ιερών εικόνων από τους πιστούς δεν διέβαινε «επί το πρωτότυπον», αλλά γινόταν προσκύνηση ή και λατρεία της ίδιας της εικόνας, ιδιαίτερα μάλιστα εκείνων των εικόνων, οι οποίες εθεωρούντο από τη λαϊκή ευσέβεια ή την παράδοση ως «αχειροποίητες». Πολλοί πιστοί χρησιμοποιούσαν τις εικόνες ακόμη και ως αναδόχους κατά τη βάπτιση των τέκνων τους, ενώ άλλοι μεταχειρίζονταν τα χρώματα των εικόνων ως φάρμακα. Ορισμένοι μάλιστα τοποθετούσαν τον άρτο της θείας Ευχαριστίας στις ιερές εικόνες και κοινωνούσαν, ενώ ακόμη και μερικοί πρεσβύτεροι αναμίγνυαν τα χρώματα της εικόνας με τα τίμια δώρα για να ενισχύσουν τη δύναμη της θείας ευχαριστίας. Έτσι εξηγούνται οι συνήθειες

¹ Patrologia Graeca, 32, 1100 ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΞ΄ Έκ τῆς ἐπιστολῆς αὐτοῦ πρὸς Ἰουλιανὸν τὸν παραβάτην. «ὄθεν καὶ τοὺς χαρακτήρας τῶν εἰκόνων αὐτῶν τιμῶ καὶ προσκυνῶ, κατ'ἐξάιρετον τούτων παραδεδομένων ἐκ τῶν ἁγίων ἀποστόλων, καὶ οὐκ ἀπηγορευμένων, ἀλλ' ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις ἡμῶν τούτων ἀνιστορουμένων».

υπερβολικές κατηγορίες των εικονομάχων εναντίον των εικονοφίλων για ειδωλολατρία.²

Ο Λέων Γ΄ ο Ίσαυρος υπήρξε ο πρώτος εισηγητής και ο θεμελιωτής της εικονομαχίας, η οποία έμελε να συνταράξει την αυτοκρατορία επί ένα και πλέον αιώνα (727 – 843 μ. Χ.)

Ο αυτοκράτορας Λέων Γ΄ ο Ίσαυρος 10 χρόνια μετά την άνοδό του στο θρόνο το 727 μετά Χριστόν άρχισε να διδάσκει ότι «ού δεῖ τὰς εἰκόνας προσκυνεῖν». Προηγουμένως είχε συνεννοηθεί με 3 επισκόπους, οι οποίοι είχαν εγκωμιάσει τα μέτρα, αυτά αλλά απέκρυψαν τα εικονομαχικά τους φρονήματα από τον πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Γερμανό τον πρώτο.

Ο πατριάρχης απέκρουσε τις προτάσεις του αυτοκράτορα για την γενική κατάργηση της τιμής των ιερών εικόνων και διακήρυξε σαφώς ότι «χωρίς οἰκουμενικῆς συνόδου καινοτομησαί πίστιν ἀδύνατον» (PG 98,156)³. Θεωρούσε λοιπόν ότι το ὄλο ζήτημα αναφερόταν στο ουσιαστικό περιεχόμενο της πίστεως της εκκλησίας. Ο πατριάρχης Γερμανός Α΄ εξαναγκάστηκε να παραιτηθεί, αλλά συγχρόνως αποδοκίμασε την αυτοκρατορική παρέμβαση σε ζητήματα πίστεως. Δημιούργησε γενικότερο ζήτημα ως προς τη νομιμότητα της εξουσίας του βασιλέως να παρεμβαίνει στα εκκλησιαστικά πράγματα. Απέθεσε το ωμοφόριό του πάνω στην Αγία Τράπεζα και τέθηκε επικεφαλής των μοναχών της αυτοκρατορίας, που αντιδρούσαν στην εικονομαχική πολιτική του Λέοντα. Έγραψε σχετικώς προς τον πάπα Ρώμης Γρηγόριο Β΄, ο οποίος καταδίκασε την παρέμβαση του αυτοκράτορα σε θέματα πίστεως, αποδοκίμασε τις εναντίον των ιερών εικόνων αποφάσεις του και διακήρυξε ότι «οὐκ εἰσὶ τὰ δόγματα τῶν βασιλέων, ἀλλὰ τῶν ἀρχιερέων» (Mansi, XII, 978) για να εισπράξει μαζί με τις απειλές τη θρασύτατη απάντηση του αυτοκράτορα «Βασιλεύς εἰμί καὶ ἱερεύς» (Mansi, XII, 975)⁴. Διαβάζουμε στο συναξάρι του Αγίου «Χαίρων ἀφεις γῆν Γερμανὸς καὶ γῆς θρόνον, Γῆς Δημιουργοῦ τὸν θρόνον χαίρει βλέπων⁵.»

Ο αυτοκράτορας επέμεινε στην εικονομαχική του πολιτική και εξέδωσε το 730 διάταγμα εναντίον της προσκυνήσεως των ιερών εικόνων, του οποίου η εφαρμογή προκάλεσε τη γενική αγανάκτηση των πιστών.

Στο διάταγμα αντιτάχθηκαν και τα πατριαρχεία Αλεξανδρείας, Αντιοχείας και Ιεροσολύμων.

² Βλασίου Ιω. Φειδά, Εκκλησιαστική Ιστορία τ. Α, Αθήναι 1982, σελ. 771-772

³ Βλέπε και Μανουήλ Ι. Γεδεών, Πατριαρχικοί Πίνακες, σελ. 258-259

⁴ Βλασίου Ιω. Φειδά, Εκκλησιαστική Ιστορία τ. Α., Αθήναι 1982, σελ. 774

⁵ Βλέπε Μηναίον Μαΐου

Οι φορητές εικόνες των ναών αφαιρέθηκαν και καταστράφηκαν, τα δε ιερά άμφια με εικονικές παραστάσεις κατασχέθηκαν. Επιπλέον οι τοιχογραφημένες στους ιερούς ναούς εικόνες σβήστηκαν, οι δε ηγέτες των αντιδρώντων προς τα μέτρα του αυτοκράτορα εξεδιώχθηκαν.

Υπέρμαχος της τιμής των ιερών εικόνων αναδείχθηκε ο άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός, μοναχός και πρεσβύτερος της λαύρας του αγίου Σάββα στην Παλαιστίνη.

Ο ιερός Πατέρας στο έργο του «έκδοσις ακριβής της ορθοδόξου πίστεως» γράφει για τις ιερές εικόνες: «διότι όπως λέγει ο θεηγόρος και σπουδαίος εις τα θεία Βασίλειος «η τιμή της εικόνας φθάνει εις το πρωτότυπον»⁶, είναι δε πρωτότυπο το εικονιζόμενο, από το οποίο προέρχεται το παράγωγο. Αφού όμως ο Θεός χάρη στην ευσπλαχνία του έγινε αληθινά άνθρωπος για τη δική μας σωτηρία, όχι όπως εμφανίστηκε στον Αβραάμ με μορφή ανθρώπου, ούτε όπως στους προφήτες, αλλά «κατ ουσίαν» έγινε αληθινά άνθρωπος. Έζησε πάνω στη γη και τοις ανθρώποις συνανεστράφη», θαυματούργησε, έπαθε, σταυρώθηκε, αναστήθηκε, αναλήφθηκε και όλα αυτά έχουν γίνει αληθινά και τον είδαν οι άνθρωποι και γράφτηκαν βέβαια για να τα φέρουμε στη μνήμη μας και να τα διδαχθούν αυτοί που δεν ήταν παρόντες εκείνο τον χρόνο. Επειδή όμως δεν γνωρίζουν όλοι γράμματα, ούτε καταγίνονται με την ανάγνωση, οι πατέρες αποφάσισαν να παρασταθούν αυτά με εικόνες για συνοπτική υπενθύμιση, όπως μερικά ανδραγαθήματα. Χωρίς αμφιβολία ενώ πολλές φορές δεν έχουμε στο νου μας το πάθος του Κυρίου, μόλις δούμε την εικόνα της σταυρώσεως του Χριστού, ενθυμούμεθα το σωτήριο πάθος, πέφτουμε στη γη και προσκυνούμε όχι την ύλη, αλλά τον εικονιζόμενο, όπως δεν προσκυνούμε την ύλη του ευαγγελίου, ούτε την ύλη του σταυρού, αλλά το σχήμα.⁷

Επί αυτοκράτορα Κωνσταντίνου του Ε΄ ο θρησκευτικός φανατισμός κορυφώθηκε, ενώ όταν μετά από αιματηρούς αγώνες επεκράτησε, αναδείχθηκε σφοδρότερος πολέμιος των ιερών εικόνων από τον πατέρα του, Λέοντα Γ΄. Ήταν συνειδητός εικονομάχος, συστηματοποίησε τη διδασκαλία των εικονομάχων, την οποία θεμελίωσε με περισσότερα θεολογικά επιχειρήματα.

Την ίδια περίοδο που εκείνος προωθούσε την εικονομαχική του θεολογία με συσκέψεις - σιλέντια, συντελέστηκε η στροφή του παπικού θρόνου προς τους φράγκους ηγεμόνες, προκειμένου να προστατευθεί από τους εξωτερικούς εχθρούς.

⁶Μ. Βασιλείου, Περί του Αγίου Πνεύματος κεφ. 18 παρ. 45 ΕΠΕ 10 ΣΕΛ. 402

⁷Ιωάννου Δαμασκηνού έργα, ΕΠΕ 1, σελ. 495-501

Τις θεολογικές του θέσεις θέλησε να τις περιβάλει και με το αναγκαίο εκκλησιαστικό κύρος. Γι' αυτό, το 754 συγκάλεσε την εικονομαχική σύνοδο στο παλάτι της Ιερείας, ώστε να μπορεί ο αυτοκράτορας να εισηγείται θέματα πίστεως και να αναγνωρίζονται οι θεολογικές του θέσεις περί των ιερών εικόνων, οι οποίες κατόπιν να επικυρώνονται και να υπογράφονται από τους επισκόπους.

Η σύγκληση της συνόδου της Ιερείας, επιβεβαίωσε την εγκατάλειψη της σκληρής γραμμής του Λέοντα Γ' και την αποδοχή της αναγκαιότητας της Οικουμενικής Συνόδου σε ζητήματα πίστεως.

Στη σύνοδο αυτή δεν συμμετείχαν οι πατριάρχες Ρώμης, Κωνσταντινουπόλεως, Αλεξανδρείας, Αντιοχείας και Ιεροσολύμων, οι τέσσερις θρόνοι, διότι γιατί είχαν ταχθεί εναντίον της εικονομαχίας, ενώ της Κωνσταντινουπόλεως χήρευε.

Δυστυχώς τα πρακτικά της συνόδου της Ιερείας καταστράφηκαν, αλλά οι κυριότερες θέσεις της διασώθηκαν στα πρακτικά της Ζ' Οικουμενικής Συνόδου, στην οποία αποδοκιμάστηκε όχι μόνο η δουλοπρέπεια, αλλά και η ωφελμιστική επιπολαιότητα των εικονομάχων επισκόπων.

Πολλοί μοναχοί αποδοκίμασαν τη σύνοδο και τις αποφάσεις της, ενώ με προτροπή του αγίου Στεφάνου του Νέου, εγκατέλειψαν τις μονές της Πόλης. Από το έτος 761 εντάθηκαν οι διωγμοί. Μεταξύ ατών που μαρτύρησαν αυτή την εποχή είναι ο Όσιος Ανδρέας ο Καλυβίτης και ο Άγιος Στέφανος ο Νέος. Η εικονομαχία μετά το 761 κατέστη σαφώς μοναχομαχία.

Οι εικονόφιλοι απέρριψαν τις αποφάσεις και τον κανονικό συνοδικό χαρακτήρα της εικονομαχικής συνόδου της Ιερείας, επειδή δεν συμμετείχε κανείς από τους πέντε πατριάρχες, ενώ τη θεολογική θεμελίωση των αποφάσεών της αναιρούσε ήδη η περίφημη επιχειρηματολογία του Αγίου Ιωάννου του Δαμασκηνού⁸.

Όταν η εξουσία περιήλθε στην Ειρήνη την Αθηναία ως επίτροπος του ανήλικου γιου της Κωνσταντίνου ΣΤ' του Πορφυρογέννητου, άρχισε σταδιακά η προετοιμασία του εδάφους για την αναστήλωση των ιερών εικόνων. Οι μοναχοί ομαδικώς επέστρεψαν στα μοναστήρια της Κωνσταντινουπόλεως, προωθήθηκαν σε ανώτατες θέσεις εικονόφιλοι και στον θρόνο της Κωνσταντινουπόλεως ανήλθε ο εικονόφιλος Ταράσιος.

Ο Πατριάρχης Ταράσιος προετοίμασε με κάθε λεπτομέρεια την Οικουμενική Σύνοδο που θα συγκαλείτο, η οποία ύστερα από πρόσκαιρα εμπόδια των

⁸ Βλασίου Ιω. Φειδά, Εκκλησιαστική Ιστορία τ. Α, Αθήναι 1982, σελ. 787

εικονομάχων, συνεκλήθη οριστικά το 787 στη Νίκαια της Βιθυνίας, εκεί δηλαδή που το 325 μ.Χ. είχε συγκληθεί η Α΄ Οικουμενική Σύνοδος.

Υπό την προεδρία του Πατριάρχου Ταρασίου η Σύνοδος, στην οποία έλαβαν τελικά μέρος 367 επίσκοποι,⁹ κατά τις πρώτες μεν συνεδρίες δέχθηκε την απολογία και συγγνώμη εικονομάχων επισκόπων, κατά δε την τέταρτη έως έκτη συνεδρία της εξετάστηκε το θέμα των ιερών εικόνων με βάση την Αγία Γραφή και την Ιερά Παράδοση. Το αποτέλεσμα ήταν να αναιρεθεί ο δογματικός Όρος της εικονομαχικής Συνόδου της Ιερείας και οι αναθεματισμοί των υπερμάχων των ιερών εικόνων και να ψηφιστεί ο δογματικός Όρος της Συνόδου, ο οποίος αποτέλεσε την επίσημη απόφαση της Εκκλησίας για το ζήτημα των ιερών εικόνων. Η Σύνοδος διατρανώνει ότι «ή γάρ τῆς εἰκόνος τιμή ἐπί το πρωτότυπον διαβαίνει καί ὁ προσκυνῶν τήν εἰκόνα, προσκυνεῖ ἐν αὐτῇ τοῦ ἐγγραφομένου τήν ὑπόστασιν. Οὕτω γάρ κρατύνεται ἡ τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν διδασκαλία, εἰπουν παράδοσις τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας τῆς ἀπό περάτων εἰς πέρατα δεξαμένης τό εὐαγγέλιον¹⁰....

Μετά την υπογραφή των πρακτικών από τους βασιλείς έγινε η επίσημη τελετή για την αναστήλωση της εικόνας του Χριστού της Χαλκής από τη βασίλισσα Ειρήνη και τέθηκε η επιγραφή: «Ἦν καθεῖλεν πάλαι Λέων ὁ Δεσπόζων, ἐνταῦθα ἀνεστήλωσεν Εἰρήνη πάλιν»¹¹.

Τη μετριοπάθεια της Ειρήνης και του Ταρασίου δεν συμμερίζονταν όμως οι Στουδίτες, που απαιτούσαν την αυστηρή τιμωρία των εικονομάχων κληρικών. Ηγέτης των Στουδιτών αναδείχθηκε ο Θεόδωρος Στουδίτης.

Η αδυναμία των εικονοφίλων αυτοκρατόρων να αντιμετωπίσουν την βουλγαρική απειλή έφερε στο θρόνο τον φιλόδοξο στρατηγό του θέματος των Ανατολικών, Λέοντα Ε΄ τον Αρμένιο (813 - 820), ο οποίος ανανέωσε τις εικονομαχικές έριδες και ανέθεσε σε επιτροπή από θεολογικούς συμβούλους την σύνταξη υπομνήματος, το οποίο διεβίβασε στον πατριάρχη Νικηφόρο.

Έμελλε η Εκκλησία μας να προσθέσει στους κόλπους της νέους αγίους, ομολογητές της ορθοδόξου πίστεως, οι οποίοι αρνήθηκαν σθεναρώς και μαρτυρικώς να συναινέσουν στην επιχειρούμενη παραχάραξη της. Ο Πατριάρχης Νικηφόρος απέρριψε και αποδοκίμασε τις εικονομαχικές προτάσεις της επιτροπής, κατόπιν δε εκθρονίστηκε και εξορίστηκε. Ακολούθησε το 815 η εικονομαχική σύνοδος της Αγίας Σοφίας, ενώ στην περίοδο αυτή υπέρμαχοι των ιερών εικόνων αναδείχτηκαν ο εκθρονισθείς πατριάρχης Νικηφόρος και ο

⁹ Πηδάλιον, Αθήναι 1982, σελ. 314

¹⁰ Πηδάλιον, Αθήναι 1982, σελ 317

¹¹ Βλασίου Ιω. Φειδά, Εκκλησιαστική Ιστορία τ. Α, Αθήναι 1982, σελ. 792

Θεόδωρος Στουδίτης, οι οποίοι πέθαναν στην εξορία. Μ' αυτόν τον τρόπο έγιναν φίλοι όχι του ψεύδους και του επιγείου άνακτος, αλλά της Αληθείας και του Αληθινού Βασιλέως, του Κυρίου και Θεού και Σωτήρος ημών Ιησού Χριστού.

Η περίοδος αυτή χαρακτηρίζεται από την καταστροφή των ιερών εικόνων και την σκληρότητα των διωγμών των αντιδρώντων, με καθαιρέσεις και εξορίες επισκόπων, διωγμούς μοναχών, ενώ πολλοί πιστοί υποβλήθηκαν σε φριχτά βασανιστήρια. Έχουμε την ιδιαίτερη ευλογία να τιμούμε στη Χίο μας και μάλιστα στην Καλλιμασιά, τον Άγιο Αιμιλιανό επίσκοπο Κυζίκου, τον Ομολογητή, ο οποίος αγωνίστηκε με ξεχωριστή παρρησία κατά την περίοδο της Εικονομαχίας για να υπερασπισθεί την τιμητική προσκύνηση των αγίων εικόνων, όταν αυτοκράτορας του Βυζαντίου ήταν ο εικονομάχος Λέων Ε΄ ο Αρμένιος. Αξιομνημόνευτο είναι μάλιστα το γεγονός ότι κατά τη συγκληθείσα Σύνοδο το 815, ο Άγιος Αιμιλιανός κλήθηκε από τον αυτοκράτορα Λέοντα Ε΄ να δώσει εξηγήσεις για την τιμητική προσκύνηση των αγίων εικόνων, γεγονός που του έδωσε την ευκαιρία να ομολογήσει με σθένος το μεγαλείο της αληθούς και ορθής χριστιανικής πίστεως.

Έμεινε σταθερός και ακλόνητος στην αμώμητο χριστιανική πίστη και αναδείχθηκε ζηλωτής των αποστολικών παραδόσεων και καθαιρέτης της πλάνης, στύλος και εδραίωμα της Εκκλησίας, σκεύος εκλογής και κρηπίς ομολογίας, όπως χαρακτηριστικά υμνείται μέσα από την Ακολουθία του. Η εύτολμη και ορθή ομολογία της πίστεως τον οδήγησε στην εξορία, όπου και εκοιμήθη εν Κυρίω, λαμβάνοντας τον αμάραντο στέφανο της Βασιλείας των Ουρανών.¹²

Όταν στον θρόνο της αυτοκρατορίας ανέβηκε ο Θεόφιλος, συνειδητός πολέμιος των ιερών εικόνων ξεκίνησε νέους σκληρούς διωγμούς. Πρώτοι εκδιώχθηκαν οι αγιογράφοι και οι εικονόφιλοι γενικότερα. Απαγορεύτηκε η είσοδος μοναχών στην Κωνσταντινούπολη. Όσοι δε επέμεναν να αγιογραφούν, τιμωρούνταν με αποκοπή των χειρών, ενώ οι υπέρμαχοι των εικόνων με λόγους ή συγγράμματα υποβάλλονταν σε σκληρά βασανιστήρια¹³. Οι διωγμοί έληξαν μετά τον θάνατο του Θεόφιλου και την ανάληψη της εξουσίας από την εικονόφιλη Θεοδώρα, ως επιτρόπου του ανήλικου γιου της Μιχαήλ Γ΄. Ο Μεθόδιος ύστερα από επτά χρόνια εγκλεισμού στη φυλακή εξελέγη το 843 Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως. Τότε οι μεν έγκλειστοι απελευθερώθηκαν, οι δε εξόριστοι επέστρεψαν από την εξορία.

Ο Πατριάρχης Μεθόδιος συγκάλεσε άμεσα σύνοδο στην Κωνσταντινούπολη, η οποία καταδίκασε τους ηγέτες των εικονομάχων που ήταν επίσκοποι και

¹²Χαιρετισμοί και Παρακλητικός Κανών εις τον εν Αγίοις Πατέρα ημών ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΝ επίσκοπον Κυζίκου εξαιρέτως τιμώμενον εν Καλλιμασιά Χίου, Δρος Χαραλάμπους Μπούσια. Χίος 2015, σελ. 6 – 7.

¹³ Βλασίου Ιω. Φειδά, Εκκλησιαστική Ιστορία τ. Α, Αθήναι 1982, σελ. 797

πρεσβύτεροι, επικύρωσε τις αποφάσεις των επτά οικουμενικών συνόδων, ακόμη και της Ζ' Οικουμενικής συνόδου και αναστήλωσε θριαμβευτικά τις ιερές εικόνες. Ο τελικός θρίαμβος της Ορθοδοξίας εναντίον της εικονομαχίας καθιερώθηκε να εορτάζεται την πρώτη Κυριακή της Μεγάλης Τεσσαρακοστής, η οποία ονομάστηκε Κυριακή της Ορθοδοξίας. Καθιερώθηκε να διαβάζεται το Συνοδικό της Ορθοδοξίας και να λιτανεύονται οι ιερές εικόνες.

Το Συνοδικόν της Ορθοδοξίας είναι οι αποφάσεις της Ζ' Οικουμενικής Συνόδου, που αναφέρονται στην προσκύνηση των ιερών Εικόνων. Η ανάγνωσή τους την Κυριακή της Ορθοδοξίας έδωσε τον τίτλο Συνοδικόν της Ορθοδοξίας.

Το Συνοδικόν της Ορθοδοξίας είναι ένα υπέροχο και πολύ συνοπτικό κείμενο, που είναι περίληψη όλης της ορθόδοξης διδασκαλίας της Εκκλησίας μας. Γι' αυτό και η Εκκλησία το ενέταξε μέσα στην λατρεία της, την Κυριακή της Ορθοδοξίας και διαβάζεται σε στάση προσοχής και προσευχής.

Σε αυτό φαίνεται καθαρά τι είναι η Εκκλησία και ποια είναι τα μέλη της, τι είναι Σύνοδοι και πώς διακρίνονται από τις ψευδοσυνόδους, τι είναι οι άγιοι και πώς γίνονται άγιοι, τι είναι εκκλησιαστικό φρόνημα και πώς σώζεται κανείς.

Όποιος διαβάσει το Συνοδικόν της Ορθοδοξίας, θα διαπιστώσει αμέσως ότι αφ' ενός μεν αναθεματίζονται οι αιρετικοί, αφ' ετέρου δε επευφημούνται οι άγιοι Πατέρες και οι Ομολογητές.

Μερικοί σκανδαλίζονται, όταν βλέπουν και ακούν μια τέτοια ενέργεια και μάλιστα όταν ακούν το «ανάθεμα». Οι αναθεματισμοί δεν μπορούν να θεωρηθούν ως φιλοσοφικές έννοιες και ως μισαλλόδοξες καταστάσεις, αλλά ως ιατρικές ενέργειες. Ο αφορισμός έχει την έννοια της επισημοποίησης τού αποχωρισμού τού αιρετικού από την Εκκλησία. Οι άγιοι Πατέρες με την πράξη τους αυτή επιβεβαιώνουν την ήδη υπάρχουσα κατάσταση, και εκτός αυτού, βοηθούν τους Χριστιανούς να προφυλάσσονται από την αίρεση - ασθένεια.

Οι αιρετικοί είναι σεσηπώτα μέλη της Εκκλησίας, τα οποία είναι ανίατα και γι' αυτό εκκόπτονται από το Σώμα της Εκκλησίας. Στο Συνοδικόν της Ορθοδοξίας μνημονεύονται όλοι οι αιρετικοί. Με αυτό φαίνεται ότι όλοι οι αιρετικοί χρησιμοποίησαν την ίδια μέθοδο και στην ουσία συμπίπτουν μεταξύ τους.¹⁴

Σεβασμιώτατε, δι' ευχών Σας, και όπως ορίζει το τυπικό της Αγίας μας Εκκλησίας, άυριο, θα λιτανεύσουμε τις ιερές εικόνες, με χαρά και αγαλλίαση για τον θρίαμβο της Ορθοδοξίας. Με αυτόν τον τρόπο θα επιβεβαιώσουμε ότι κρατούμε ανόθευτη την πίστη και το Ευαγγέλιο, δηλαδή την διδασκαλία, την

¹⁴ Μητροπολίτου Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου κ. Ιεροθέου, απόσπασμα από το βιβλίο «Εκκλησία και εκκλησιαστικό φρόνημα»

οποία μάς παρέδωσε ο Κύριος ημών Ιησούς Χριστός, κήρυξαν οι απόστολοι, διατύπωσαν οι Πατέρες της Εκκλησίας και επεκύρωσαν οι Οικουμενικές σύνοδοι. Έτσι θα διατηρήσουμε εσαεί την εκκλησιαστική συνείδηση, διακηρύσσοντας ότι «Οἱ Προφῆται ὡς εἶδον, οἱ Ἀπόστολοι ὡς ἐδίδαξαν, ἡ Ἐκκλησία ὡς παρέλαβεν, οἱ Διδάσκαλοι ὡς ἐδογμάτισαν, ἡ Οἰκουμένη ὡς συμπεφώνηκεν, ... οὕτω φρονοῦμεν, οὕτω λαλοῦμεν, οὕτω κηρύσσομεν Χριστόν τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν ... Αὕτη ἡ πίστις τῶν Ἀποστόλων, αὕτη ἡ πίστις τῶν Πατέρων, αὕτη ἡ πίστις τῶν Ὁρθοδόξων, αὕτη ἡ πίστις τὴν Οἰκουμένην ἐστήριξεν».¹⁵

Πρωτοπρεσβύτερος

Γεώργιος Κωνσταντίνου

Θεολόγος – Κήρυκας Θείου Λόγου

Εφημέριος Ιερού Ναού Κοιμήσεως Θεοτόκου Καλλιμασιάς

¹⁵ Συνοδικόν της Ορθοδοξίας (Τριώδιον)